

Fakultetsstyrelsen

Utvecklingsplan för Kandidatprogram i kriminologi och fristående kurser i rättssociologi (exkl. avancerad nivå)

Bakgrund

Under våren och sommaren 2022 utvärderades Kandidatprogrammet i kriminologi och fristående kurser i rättssociologi (exkl. avancerad nivå). Sakkunniggruppen bestod av Docent Annika Staaf, Malmö Universitet (ordf.), professor Sara Stendahl, Göteborgs universitet samt Professor emerita Liv Finstad, Oslo universitet.

En stor del av underlaget som sakkunniggruppen utgått ifrån bestod av en självvärdering som genomfördes av Rättssociologiska institutionen (RÄS) för de fristående kurserna, och för RÄS tillsammans med personal från Sociologiska institutionen för Kandidatprogrammet i kriminologi. Utöver självvärderingen har även studentinlaga, skriftliga dokument rörande utvärderingens 11 punkter samt utvärderingsgruppens platsbesök utgjort underlag för sakkunniggruppens utvärdering.

De utvärderade kurserna på RÄS och Kandidatprogrammet i kriminologi fick överlag positiva omdömen och de sakkunniga framhöll flera styrkor. Den övergripande bedömningen av undervisningen är att studenterna ges goda förutsättningar att nå examensmålen för kandidatexamen. Sakkunniggruppen har dock identifierat ett antal utvecklingsområden, vissa mer generella och andra mer specifika. I texten nedan kommer övergripande styrkor som sakkunniggruppen identifierade först lyftas fram, därefter presenteras

de mer generella utmaningarna som identifierades för att slutligen komma in på mer konkreta förslag från sakkunniggruppen samt hur vi på RÄS och SOC framöver kommer arbeta för att utbildnings- och arbetsmiljömässigt utvecklas på bästa möjliga sätt.

Övergripande styrkor

En grundläggande förutsättning för att bedriva en god kvalitativ undervisning är att det finns personal som kan utföra den. Utvärderarna lyfter fram att lärarna vid båda institutionerna har ett stort engagemang och hög ambitionsnivå samt överlag en god vetenskaplig och pedagogisk kompetens. Även den administrativa personalen har en hög kompetens. När det gäller det pedagogiska utvecklingsarbetet finns det en genomtänkt och tydlig struktur både för lärare och administratörer.

Som nämndes ovan är den övergripande bedömningen av undervisningen att studenterna ges goda förutsättningar att nå examensmålen för kandidatexamen, och utvärderingen lyfter exempelvis fram att kursplaner väl uppfyller kraven på vetenskaplighet, och att kurserna överlag vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Vidare identifierar utvärderingen det goda samarbetet mellan de olika personalgrupperna, samt att båda institutionerna har ett tydligt fokus på studenternas lärande. Därmed kan konstateras att det i praktiken finns goda förutsättningarna att bedriva en kvalitativt god undervisning.

Utvärderingsgruppen lyfter även fram att det finns formella strukturer på plats för att säkerställa studentrepresentation och att studenternas möjlighet till inflytande är god. Det finns också en stark studentförening. Institutionerna uppvisar vidare en stark vilja att svara upp mot det stöd och service till studenterna som finns, och här lyfts studievägledare och koordinator fram som betydelsefulla. Samtidigt lyfts frågan om generella resursfrågor för fakulteten och den centrala universitetsledningen, något som vi mer utförligt berör under utmaningar. Exempelvis skriver utvärderingsgruppen särskilt när det gäller RÄS att institutionen ska fortsätta arbeta med att ge anpassade stöd- och serviceinsatser till studenter (men inser att detta är en generell

resursfråga för fakulteten och central universitetsledning).

En styrka med att RÄS är en förhållandevis liten institution är att det underlättar bättre möjligheter till kommunikation och möten i lärarlag och med ledning (kortare besluts- och informationsvägar). Vidare understryker utvärderarna möjligheterna till praktikkurser som ett betydelsefullt bidrag för att stärka kopplingen till praktiken och den "hantverksskicklighet" som ofta efterlyses av både verksamhetsfältet och studenterna.

Sammanfattningsvis finns det flera goda exempel som utvärderingsgruppen lyfter fram och som på olika sätt måste underhållas och utvecklas. Utvärderingsgruppen har även lyft fram några mer generella utmaningar, några som stämde väl överens med de som identifierades i självvärderingen, andra tillkom i utvärderingen.

Generella utmaningar/utvecklingsområden

De generella utmaningarna och utvecklingsområden kan i olika utsträckning härledas till interna och/eller externa/strukturella faktorer.¹

En övergripande utmaning som i stor utsträckning påverkas av externa faktorer handlar om hur institutionerna skapar förutsättningar som leder till en balanserad och harmonisk arbetssituation för lärarna. En fungerande arbetsmiljö är grunden för vår verksamhet och för en långsiktig kvalitetsutveckling av vår verksamhet.

Övriga utvecklingsområden kan i större utsträckning relateras till interna faktorer, det vill säga sådana som institutionerna råder över själva. De sakkunniga föreslog i anslutning till de identifierade utmaningarna ett antal rekommendationer för det fortsatta

¹ Att skapa förutsättningar som leder till en balanserad och harmonisk arbetssituation för lärarna är en förutsättning för en långsiktig kvalitetsutveckling av vår verksamhet. Detta arbete är till viss del beroende av externa, strukturella faktorer. Övriga utvecklingsområden som kan relateras till interna faktorer, det vill säga sådana som vi råder över själva, är i grunden beroende av en fungerande arbetssituation.

kvalitetsarbetet. Nedan kommer de rekommendationer som vi i nuläget bedömer genomförbara och relevanta redogöras för mer utförligt, medan de rekommendationer som vi inte anser vara relevanta i nuläget samlas i en avslutande del.

Konkreta förslag från sakkunniggruppen samt beskrivning av hur vi framöver kommer arbeta för att utbildnings- och arbetsmiljömässigt utvecklas på bästa möjliga sätt.

Vi har i denna del valt att samla utmaningar, rekommendationer och förslag på åtgärder under några större områden och redogörelsen följer alltså inte de 11 utvärderingspunkterna. Anledningen är att de olika utvecklingsområdena många gånger berör och påverkar varandra, varför en sådan indelning inte är optimal.

En del av utmaningarna, rekommendationerna och åtgärdsförslagen är mer generella medan andra är mycket specifika. Inte sällan hör de samman på olika vis. Flera av de identifierade utmaningarna är kända på respektive institution sedan tidigare och kvalitetsarbete pågår redan för att på olika sätt öka kvaliteten. På RÄS pågår till exempel sedan hösten 2021 ett utvecklingsarbete rörande den pedagogiska kvalitén, och flera av dessa utvecklingsområden överensstämmer med de utmaningar och rekommendationer som sakkunniggruppen identifierat.

1. Kommunikation med och feedback till studenterna

Identifierade utmaningar och rekommendationer från utvärderingsgruppen

Det finns olika typer av stöd och service till studenterna, och det finns även en stark vilja från institutionerna att svara upp mot detta. En identifierad utmaning är emellertid att studenternas efterfrågan är större än tillgängliga resurser. Detta får betydelse både när det gäller institutionernas möjlighet att kommunicera på olika sätt, men även när det gäller feedback på olika moment i undervisning såsom utförliga kommentarer efter examinationer. Utvärderingsgruppen lyfter fram fördelarna med grupphandledning och förslår att vi arbetar mer med detta.

Förslag på åtgärder:

Vad gäller feedback vid examinationer men även möjligheterna att erbjuda studenterna tillräckligt med lärarledd undervisning begränsas möjligheterna av hur mycket tid som den enskilde läraren kan avsätta för detta. På både RÄS och SOC används en schablon för timtilldelning och utifrån dessa finns en kursbudget för respektive kurs. Totalsumman för hur kursen läggs upp får inte överstiga de tilldelade timmarna, vilket innebär att alla undervisningsrelaterade moment måste hålla sig inom budgeten.

Institutionerna arbetar på flera olika sätt med att öka stödet till studenterna, och har från och med hösten 2022 börjat arbeta med SI-mentorerna. Förutom att vara ett stöd till studenterna avlastar SI-mentorerna även lärarna som då får mer tid till undervisning. RÄS använder sedan några år tillbaka även en amanuens vilken har som en av sina uppgifter att ha möten med studenterna för att fånga upp frågor som sedan tas vidare till kursansvarig lärare /den lärare det rör. På detta sätt erbjuds studenterna mer tid för frågor, samtidigt som läraren inte behöver hantera alla frågor.

RÄS arbetar också med att ta fram tydligare betygskriterier för de olika kraven som ställs för respektive betyg. Tydliga betygskriterier underlättar för studenterna att koppla ett betyg till betygskriterier och därmed vad som behöver utvecklas för att nå ett högre betyg. Om detta fungerar skulle behovet av individuell feedback kunna minska. I det utvecklingsarbete som påbörjats på RÄS ingår även att skapa ett fungerande sätt att ge studenterna adekvat och tillräcklig feedback på sin läroprocess. Precis som andra utvecklingsbehov hänger detta samman med att hitta en fungerande arbetssituation för lärarna och studenterna. För studenterna är feedback viktigt för att utvecklas, för lärarna är det ett omfattande arbete.

Både RÄS och SOC arbetar också med att skapa bättre förutsättningar för grupphandledning, men även att studenter i högre utsträckning ska skriva sin kandidatuppsats i grupp om två studenter. Att skriva uppsats tillsammans är en metod för att spara handledarresurser, men även en

kvalitetsförbättring. Både RÄS och SOC ser att kvaliteten på kandidatuppsatserna som skrivs i grupp om två studenter generellt är något högre än uppsatser som skrivs av en student. En annan fördel är att genomströmningen ökar.

Under hösten 2022 har både SOC och RÄS börjat arbeta med de språkpedagoger som fakulteten anställt. Syftet är att erbjuda samtliga studenter ökat stöd. Språkpedagogernas arbete kan anpassas utifrån de behov som finns på de olika kurserna och de kan också arbeta med övningar som bygger på varandra (T1-3). Vi uppmuntrar även studenterna att gå på de aktiviteter som studieverkstaden har, samt att anmäla sig till mer individuella aktiviteter som verkstaden ansvarar för.

Sammanfattningsvis är följande åtgärder aktuella:

- Fortsatt arbete med SI-mentorer
- Utveckla tydligare betygskriterier
- Fortsatt arbete med effektiv och konstruktiv feedback. Konkret planerar SOC att ta upp temat på ett pedagogiskt seminarium
- Utveckla grupphandledning
- Fortsatt arbete med språkpedagogerna

Ansvarig: Studierektorer på båda institutionerna, lärare

Period: Kontinuerligt pågående arbete

2. Arbetslivsanknytning – Integrering av arbetsmarknadsrelaterade moment

Identifierade utmaningar och rekommendationer från utvärderingsgruppen

Utvärderingsgruppen bedömer att det är för skarp uppdelning mellan de teoretiska kurserna och praktikkursen. Motsättningen mellan teori och praktik samt forskning och utbildning (som utvärderingsgruppen anser finns) behöver minskas, och praktikkursen hade istället kunnat bli en plattform för samverkan med aktörer utanför universitetet. När det gäller KRIM-programmet framkommer att hela utbildningen bör handla om

kopplingen mellan teori och praktik och att programledningen och lärare tydligare ska kommunicera detta med studenterna. När det gäller fristående kurser rekommenderas att ”bättre ta vara på praktikkursen som ett aktivt läromoment som brygger över till såväl teoretiska studier, forskning och samverkan” och att programmet måste skapa förutsättningar för en fungerande kommunikation om undervisningens innehåll med studenterna. För att tydliggöra relationen mellan teori och praktik, men även för att presentera ämnet i ett sammanhang genomför RÄS en Panoramadag, och SOC rekommenderas också att genomföra en sådan eller liknande. Panoramadagen hålls på termin två på programmet samt för fristående studenter på RÄS. Under en förmiddag får studenterna möta alla forskare på RÄS och lyssna på deras forskarpresentationer. Alla presentationer utgår från ett rättssociologiskt perspektiv, och bidrar både till att skapa en förståelse för ämnet, men även för en tydlig koppling mellan forskning och utbildning. Vidare föreslår utvärderingsgruppen att utbildningen på ett mer effektivt sätt ska samarbeta med Alummer.

Förslag på åtgärder:

Vi instämmer i att uppdelningen mellan de teoretiska kurserna och praktikkurserna ibland kan framstå som stark och vi instämmer även i att praktikkursen kan utgöra en plattform för samverkan med aktörer utanför universitetet samt att det finns stora utmaningar i kommunikationen kring relationen mellan teori och praktik. Det är i kommunikationen vi ser de största möjligheterna till förändring, både var och hur kommunikationen genomförs.

Respektive hemsidor kommer ses över tillsammans med våra kommunikatörer för bättre kommunikationen kring:

- Vad innehåller en kandidatexamen i Kriminologi/RÄS för moment, hur förhåller sig dessa till arbetsmarknadens behov.
- Vilka möjliga arbetsplatser det finns.
- Identifiering och kommunikation av kompetenser hos färdiga studenter (och koppla dessa till de praktiska momenten, generella kompetenser)

De praktiska momenten ingår kontinuerligt i hela utbildningen, det gäller både för KRIM-programmet och för RÄS fristående kurser.

Exempelvis får studenterna som läser RÄS-kurser genomföra både en utredning- och en utvärdering, och KRIM-studenterna har exempelvis både SPSS-undervisning, domstolsobservationer och intervjuträning. Studenterna får därmed med sig praktiska kunskaper i dessa moment. Samtliga studenter på KRIM-programmet får vidare genom de programaktiviteter som är återkommande genom hela programmet möta representanter från olika arbetsplatser. De praktiska momenten som studenterna erbjuds är emellertid något som kan kommunicera bättre och tydligare till studenterna. Samtidigt är det också så att de utbildningar vi ger är teoretiska vilket betyder att studenterna har olika intresse när det gäller praktiska moment. För studenterna är det av vikt att veta vilka olika alternativ som finns, och här kommer även möjligheterna till utlandsstudier in. På fakulteten sköts utlandsstudier av internationella kontoret, men vi som institutioner kan kommunicera detta på ett bättre sätt. Vi ser således överlag den största förändringspotentialen i kommunikationen med studenterna, men även ett förbättrat samarbete med våra Alumner.

Vad gäller rekommendationen till SOC att genomföra en Panoramadag har studenterna på SOC möjlighet att ta del av den undervisande personalens – och andra forskares – forskning även om institutionen inte anordnar en panoramadag, bland annat genom de lunchseminarier 1–2 gånger i månaden där lärare och forskare på sociologiska institutionen presenterar sin forskning. Alla lärare från SOC på kriminologiprogrammet undervisar också om sin forskning på kursen SOCA74, dk 3, aktuella kriminologiska teman. Lärarna väljer då ett tema som anknyter till deras egen forskning.

En positiv förändring som genomförts efter utvärderingen är att fakultetens Karriärprojekt är sjösatt. Detta projekt tar sin utgångspunkt i den enskilda studentens förutsättningar och intressen och ska vara ett stöd i att sondera terrängen för framtiden vad gäller möjliga yrkesvägar. Genom den hemsida som skapas (och som informeras om på kursernas canvassida) kan studenterna arbeta med sin egen profil, och tanken är vidare att institutionernas studievägledare ska anordna schemalagda workshops som stöd för studenterna.

Sammanfattningsvis är följande åtgärder aktuella:

- Fortsätta arbeta med praktiska moment såsom utvärderings- och utredningsmoment, men framförallt kommunicera dessa moment med studenterna.
- Utveckla arbetet med Alumner
- Fortsatt arbete med karriärprojektet
- Översyn av våra hemsidor för tydligare kommunikation
- Se över hur och var vi kommunicerar arbetslivsrelaterade moment
- Se över hur vi kommunicerar möjligheterna till utlandsstudier

Ansvarig: Studierektor, programkoordinator, studievägledare, lärare, kommunikatör

Period: September 2023 – september 2024

3. Personalens förutsättningar och studenters önskemål och behov

Identifierade utmaningar och rekommendationer från utvärderingsgruppen

Denna punkt är central för övrigt arbete och för de möjligheter institutionerna har att arbeta kvalitetsutvecklande. Utmaningen handlar i grunden om att studenternas önskan och behov av bland annat mer lärarledd tid, mer stöd och mer handledning inte stämmer överens med personalens möjligheter att tillgodose dessa behov och önskingar, något som kan leda till frustration och stress bland både studenter och personal. I sammanhanget kan även nämnas att resurserna för undervisningen i praktiken minskar för varje år.

Utvärderingsgruppen understryker att detta är en ledningsfråga och att ledningen bör vara uppmärksam på att när man väger tid/resurser på de olika kurserna så får inte utbildningens kvalitet sättas på spel. Det behövs i sammanhanget tydliga prioriteringar på institutions-/fakultetsnivå vad gäller timfördelningsmodeller och lärarnas tjänsteplanering. I detta sammanhang är det av stor betydelse att det

finns tydliga instruktioner för vad som till exempel ingår i ett kursansvar.

Förslag på åtgärder:

På RÄS pågår sedan hösten 2021 ett utvecklingsarbete som handlar om hur resurser på utbildningssidan kan användas för att på bästa sätt gynna en kreativ och givande arbetsmiljö för lärarna och studenterna. Här är lärarnas önskan om mer tid till schemalagd kursutveckling/reflektion osv (enligt önskemål som framkom i samtal med lärarna utifrån resultaten på OSA-enkäten) i fokus, och sätts i relation till vår tilldelning från fakulteten samt studenternas behov och önskan. Utvecklingsarbetet handlar om att få ihop denna ekvation. Här måste vi ta hänsyn till det som vi ovan nämnde i form av: a) personalens arbetssituation, b) studenters/kårens krav på mer lärarledd tid, c) undervisningskvaliteten d) budget.

Övriga åtgärder som RÄS arbetar med är överlämningsbarhet där vi utvecklar rutiner och metoder för bättre överlämning av kurser. Detta handlar både om ett utvecklingsarbete men även om att kursansvariga lärare bygger upp detta genom att samla kursguide, föreläsningar och annat material av vikt i en gemensam mapp.

Vi ser även över de arbetsbeskrivningar som finns för olika uppdrag på institutionen, exempelvis en arbetsbeskrivning för kursansvarig lärare. Vid tiden för utvärderingen fanns detta enbart på RÄS men finns numera också på SOC. På båda institutionerna har dessa beskrivningar dock utvecklingspotential och genom att utveckla dessa blir det inte bara tydligt för berörd person vad som ingår i uppdraget och förväntas av hen, utan även det akademiska hushållsarbetet synliggörs.

Sammanfattningsvis är följande åtgärder aktuella:

- Förenkla överlämnande av kurser
- Utveckla tydliga arbetsbeskrivningar för olika ansvarsområden

- Bevaka lärarnas arbetssituation genom långsiktig planering, kontroll av personalplaner och anpassning av undervisning utifrån strukturella ramar

Ansvarig: Studierektor, prefekt, (fakultet, LU)

Period: Punkt ett och två: September 2023 – våren 2024. Punkt tre: Kontinuerligt pågående arbete.

4. Student/studentgruppen

Identifierade utmaningar och rekommendationer från utvärderingsgruppen

Utvärderingsgruppen lyfter fram att vi hanterar stora studentgrupper, bland annat tar RÄS emot 120 nya studenter på sin grundkurs varje år, men också att gruppstorleken varierar mellan åren vilket kan försvåra planeringen både när det gäller undervisning men även personalplaneringen. Vidare berör utvärderingen det ökande antal studenter med särskilda behov och ökade krav på lärlädd tid, vilken i praktiken innebär ökade krav på institutionen utan motsvarande tillskott i resurser.

När det gäller studenternas delaktighet brottas institutionerna med en låg svarsfrekvens på kursvärderingarna, och här lyfter studenterna fram att de även önskar framåtskridande utvärdering (inte bra utvärdera undervisning som redan varit) vilket kan tolkas som en vilja att vara delaktig om rätt förutsättningar råder.

Förslag på åtgärder

När det gäller kursvärderingar ska vi i större utsträckning försöka involvera studenterna i utvecklingen av kursvärderingarna, och på detta sätt göra kursvärderingen mer svarsvänlig. För att lyckas med detta tror vi det är viktigt att fortsätta med återkoppling till tidigare kursvärderingar, men även kommunikation om vilka faktiska förändringar som görs. I övrigt hör detta samman med det som ovan skrivits om

personal/planering/studenters önskemål och behov. Under senare år har även ett större arbete genomförts på båda institutionerna rörande rutiner och hantering av kursvärderingar både före, under och efter genomförandet.

Sammanfattningsvis är följande åtgärder aktuella:

- Ökat samarbete med kår via studierådet och studentförening i kursvärderingsarbetet
- Tydlighet i kommunikation av kursvärderingsresultat

Ansvarig: Studierektorer, lärare

Period: September 2023 – våren 2024

Avslutningsvis

De identifierade utmaningar och rekommendation som redogjorts för ovan samt de åtgärder som beskrivits är de som vi bedömer vara rimliga att genomföra under en kommande två-års-period (från och med september 2023). Huvuddelen av de föreslagna åtgärderna är prefekt och studierektors ansvar att genomföra, men förändringarna kommer på olika sätt påverka lärarna och annan personal och utifrån ett arbetsmiljöperspektiv är det viktigt att vara realistiska med de åtgärder vi ämnar arbeta med kommande år.

Det finns ytterligare några insatser som utvärderingsgruppen rekommenderade men som vi inte tagit upp i denna utvecklingsplan bland annat då de inte anses möjliga att hantera (ligger utanför vår kontroll) eller där det enligt de riktlinjer vi har inte är möjligt att genomföra. Följande rekommendationer från utvärderingsgruppen har vi inte hanterat i denna utvecklingsplan:

- Undersöka möjligheter att snabbt ställa om utbildningsutbudet och ge utrymme till nya, aktuella ämnen där aktiva forskare kan ge sina inspel
- Gemensamma kurser BA & master

- Sabbatical (utöver den f-del som redan ingår i tjänsterna)
- Utöka samarbete med KRIM program i norden, en nordisk lärarpol
- I större utsträckning använda doktorander i handledning av examensarbete